

SZÍV ERNŐ

Hokedli, árvaság

Kiálltak az utcakapuba, kikönyököltek az ablakba, rongyot vagy vékony kispárnát helyeztek a könyökük alá. Sok efféle, az idő folyásába beleráncosodó embert láttam a gyerekkori szülővárosomban, ami mégsem volt város soha, most sem az. Most már végképp nem az. Ha az volt mégis, akkor a két világháború között talán, csak mert a várost várossá a polgár teszi, az iskola ricsaja, a lenge szivarfüst, a kaszinó hátsó traktusából előhozott komolyabb bor, a tőzsdei értesülés, a vetőmag ára. Az orvos. Az ügyvéd. A mérnök, a tanár, a gyártulajdonos, a helytörténész, a patikus, a taxis, a pap. Rabbi! Az olyan értelmiségi, aki bár lehetett megalkuvó, korrupt vagy számító, lehetett kényes-kétes jellemű, mégiscsak a műveltség és a kultúra útján szocializálódott. Kellett rebellis is, persze.

De hogy a világ, az életünk hírekből áll. Nem feltétlenül kell a hír értelmezéséhez, mint a parasztnak vagy a munkásnak a kezét mozdítani, és az ujjak erejére bízni az élet folyamatát, néha elég az elme járatása. Értékelés, összegzés, kivonás, osztás, szorzás. Hír az én, a te, az ő. Hír az ember. Isten nagy sajnálatra nem hír. Úgy értem, az Öregisten. A fia után meg koktéloznak a Gonzó-gyerekek. Jó, jó, Isten az valami más, ha van, ha nincs.

Szolid vagy csapongó életünket a hírek áramütései vezénylik. A hírek jönnek és mennek, az értelmiségi nem csak befogadja és igényli, hanem nagyban alkotja és gyártja is a híreket, olykor érdekei szerint, előfordul, hogy maga ellenében hurkol nyakakasztó göcsöt.

Mint kisgyerek, a hatvanas-hetvenes évek fordulóján sokszor álltam meg a házkapu mellé ácsolt pad előtt. A hírhez tartozó eszköz. Üldögélt rajta fejkendős, csupa ránc ember. Akadtak olyanok, akik nem ácsoltak padot, hanem fogták a hokedlit, és kivitték. Gyerekkorom egyik legfurcsább, mégis leginkább bensőséges házi tárgya – a faragott meggyfa bot mellett – a hokedli volt. Kisszék. Igényesek varrtak rá vastag, szürke filcet, ne törje annyira a fonnyadó ülep húsát. Hol lehetnek már, miféle enyészet verte el őket. Egy magasabb, nincs rajta filc, és a nagyon alacsony, azon van. Hokedlin ülni mit jelent. Ideiglenesség, megpihenés, semmiképpen sem a kényelem keresése, inkább valami szükség. Borsófejtés, tyúkkopasztás, meggy-magozás. Meg aztán kivinni a hokedlit a ház elé. Ülni. Nézni az utcát, a forgó port, lovaskocsit, a rendőr Wartburgját, hallgatni a szomszédot, kapál, szögel, mit fűrészel. Ez volt régen a tévé. Ki halad el a kövezett oldalon. Részeg-e. Miért sír. Kérdezni tőle, ha jön végre valaki, ezt meg azt. Tudakozódni. Értesülni. Végteरे is, mint egy mozi, viszont van köze ahhoz, amit a valósnak nevezünk. Manapság bent villózik a tévé, mesét mond. Brazil mese, mexikói, török, magyar, mind mese, mese, mese, mákony. Élt a szomszéd utcában egy néni, ült a nagy fenekével a hokedlin, egyszer odahívott magához. Int a májfoltos kéz, mintha kérne. Az árokba döntöttem a kis piros biciklit, mentem. Tegnap idejött, reszelte az öregasszony, idejött, mint te, és azt sziszegte az arcomba, dögöljek már meg. Kicsoda?! Nem ismertem, valaki. Semmit se tudtam róla, te gyerek.

Ára: 600 Ft

Előfizetőknek: 500 Ft

Acsai Roland
Fenyvesi Orsolya
Lanczkor Gábor
László Liza
Maurits Ferenc
Németh Zoltán
Mary Oliver
Veszprémi Szilveszter
versei

Molnár Lajos
Tarcsay Zoltán
prózája

Tózsér Árpád
naplójegyzetei

Balázs Katalin
Balogh Gyula
Kelemen Zoltán
Milián Orsolya
tanulmánya

Diákmelléklet:
Gerencsér Péter

a Jókai-regények filmes adaptációiról

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

nka